

KONINKLIJKE ACADEMIE
VOOR GENEESKUNDE VAN BELGIË

Paleis der Academiën
HERTOGSSTRAAT 1 – 1000 BRUSSEL
Tel. 02/550 23 00 Fax 02/550 23 13
E-mail: academiegeneeskunde@vlaanderen.be
Website: www.academiegeneeskunde.be

ADVIES

inzake de bijzondere kwalificatiemodaliteiten en -criteria, waaraan houders van de beroepstitel van vroedvrouw moeten voldoen om verloskundige echografieën uit te voeren*

1. Inleiding

De Federale Raad voor de Vroedvrouwen bracht op 15 januari 2008 het advies FRVR/2008/ADVIES 1 uit omtrent de tekst om de bijzondere kwalificatiemodaliteiten en –criteria te bepalen die de vroedvrouw toelaten een verloskundig echografisch onderzoek uit te voeren in het licht van de verruiming van de bevoegdheden sinds de publicatie van de wet van 13 december 2006 houdende diverse bepalingen betreffende gezondheid. Het advies is getiteld “De bijzondere kwalificatiemodaliteiten en –criteria, waaraan houders van de beroepstitel van vroedvrouw moeten voldoen om functionele, en geen morfologische echografieën uit te voeren – De lijst met motieven en situaties waarin de houder van de beroepstitel van vroedvrouw een echografie kan uitvoeren”, en kan worden geraadpleegd op de website van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu.

De Nederlandstalige Koninklijke Academie voor Geneeskunde van België heeft dit advies becommentarieerd in haar advies van 25 oktober 2008, eveneens gepubliceerd op haar website.

De Koninklijke Academie voor Geneeskunde van België en de Académie royale de médecine de Belgique wensen nu een gemeenschappelijk advies uit te brengen omtrent enkele welbepaalde punten uit het advies van de Federale Raad voor de Vroedvrouwen. Dit advies vertegenwoordigt de visie van beide Academiën, tegemoetkomend aan artikel 21octiesdecies, §5, van het koninklijk besluit nr. 78 van 10 november 1967 betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen, waarin staat dat de Koning, na advies van de Federale Raad voor de Vroedvrouwen en de Koninklijke Academie(s) voor Geneeskunde, de lijst bepaalt met motieven en situaties waarin de houder van de beroepstitel van vroedvrouw een echografie kan uitvoeren.

2. Advies

Punt 1

Oorspronkelijke tekst:

1. Definitie van het morfologisch onderzoek, dat hierdoor uitgesloten wordt:

Het morfologische of structurele echografische onderzoek van de foetus wordt uitgevoerd tussen 18 en 22 weken zwangerschapsduur. De bedoeling van het onderzoek is de evaluatie van de ontwikkeling van de verschillende foetale orgaanstelsels op een gestandaardiseerde wijze met als doel congenitale afwijkingen op te sporen. Dit onderzoek vereist een gesystematiseerde aanpak via duidelijke gedefinieerde echografische sneden door het foetale lichaam, inclusief evaluatie van placenta en navelstreng. Een uitgebreid verslag van dit onderzoek is wenselijk.

* Het advies werd voorbereid door een gemeenschappelijke commissie, samengesteld uit de collegae Petra De Sutter, André Van Assche en André Van Steirteghem voor de Koninklijke Academie voor Geneeskunde van België en uit de collegae Pierre Bernard en Jean-Michel Foidart voor de Académie royale de médecine de Belgique.

De vaste commissie voor de uitoefening van de adviesbevoegdheid van de Koninklijke Academie voor Geneeskunde van België, samengesteld uit de academieleden Guy De Backer, Dominique Declerck, Aart de Kruijff (algemeen secretaris), Joke Denekens, Bernard Himpens (voorzitter), Margareta Ieven, Jo Lambert, Geneviève Laureys, Lea Maes, Wim Stevens, Simon Scharpé en André Van Steirteghem, keurde het advies goed op 29 november 2014.

Toevoeging Academiën:

Zoals voor alle medische beeldvormingstechnieken het geval is, dienen de beoefenaars volledige competentie te verwerven om een normaal beeld te kunnen bevestigen en om screening voor anomalieën te kunnen uitvoeren, gedurende de ganse zwangerschap, dus zowel eerste, tweede als derde trimester.

Opmerking Academiën:

Het onderscheid tussen morfologische en functionele echografie is niet zinvol. Aangezien vroedvrouwen eerstelijns echografieën uitvoeren, dienen zij in beide gevallen het normale beeld en het afwijkende beeld te herkennen.

Punt 2

Oorspronkelijke tekst:

2. Echografie in het derde trimester:

Evaluatie van de foetale groei, vruchtwater en placenta lokalisatie – de vroedvrouw kan de foetale positie bepalen en de biometrische gegevens verzamelen. Tevens is zij in staat om de belangrijkste foetale organen te evalueren op normaliteit (hersenen [landmarks BPD en cerebellum], 4 kamerbeeld, abdomen met maag, nieren en blaas, 4 ledematen), enkel met de intentie progressieve foetale afwijkingen te kunnen opsporen, en verwijzen naar de gynaecoloog voor verder management. Elke vorm van foetale groeirestrictie, afwijkende placentalingging of vruchtwaterhoeveelheid noodzaakt een snelle verwijzing. De vroedvrouw wordt niet, bij aanwezigheid van een normaal protocol van een morfologische echografie uitgevoerd door een arts/gynaecoloog, verantwoordelijk gesteld voor het missen van afwijkingen welke reeds op de morfologische echografie konden worden opgespoord, aangezien haar deze bekwaamheid uitdrukkelijk werd ontnomen. De vroedvrouw in een ziekenhuissetting kan als gedelegeerde akte van de verantwoordelijke MIC-arts het Doppler onderzoek en biofysisch profiel van de foetus uitvoeren.

Toevoeging Academiën:

Echografie dient gedurende een normale zwangerschap uitgevoerd te worden met geschikte apparatuur en volgens de internationale en nationale standaarden, beschreven door ABeFUM (Association Belge Francophone d'Ultrasonologie Médicale) en VVE (Vlaamse Vereniging voor Echografie). De vroedvrouw moet in staat zijn om foeto-placentale anomalieën op te sporen. De precieze evaluatie van de abnormaliteiten en hun gevolgen en het formuleren van de passende aanbevelingen bevinden zich echter buiten de reikwijdte van het competentieprofiel van de vroedvrouw. Zij dient daarom de gediagnosticeerde abnormale echografieën en alle hoog-risico zwangerschappen door te verwijzen naar een gynaecoloog of radioloog, die volledig competent is voor de diagnose en de behandeling van dergelijke pathologieën.

Punt 3

Oorspronkelijke tekst:

Opleiding

De opleiding tot de bijzondere bekwaaming in de verloskundige echografie wordt slechts georganiseerd en gecentraliseerd in 1 onafhankelijk centrum in beide landsgedeelten door een team van experts in deze materie. De bestaande echografische verenigingen in de beide taalgebieden in België bundelen de meeste experts die nu reeds het echografisch onderricht voor de gynaecologen en andere specialisten voorzien. We raden aan dat de VVE (Vlaamse Vereniging voor Echografie) en het ABeFUM (Association Belge Francophone d'Ultrasonologie Médicale) deze opleiding en evaluatie vanuit hun organisatie coördineren. Het feit dat deze organisaties onder hun leden meer dan enkel gynaecologen groeperen, maakt hen eerder neutraler en objectiever bij het opstellen en evaluatie van de opleiding. Het is zeker niet de bedoeling dat elke vroedvrouwenschool deze opleiding telkens aan een zeer beperkt aantal studenten aanbiedt.

Voorstel tot wijziging Academiën:

De opleiding tot de bijzondere bekwaaming in de verloskundige echografie wordt ~~slechts~~ georganiseerd **door een interuniversitaire commissie en bij voorkeur** gecentraliseerd in 1 onafhankelijk centrum in beide landsgedeelten door een team van experts in deze materie. ~~De bestaande echografische verenigingen in de beide taalgebieden in België bundelen de meeste experts die nu reeds het echografisch onderricht voor de gynaecologen en andere specialisten voorzien. We raden aan dat de VVE (Vlaamse Vereniging voor Echografie) en het ABeFUM (Association Belge Francophone d'Ultrasonologie Médicale) deze opleiding en evaluatie vanuit hun organisatie coördineren. Het feit dat deze organisaties onder hun leden meer dan enkel gynaecologen groeperen, maakt hen eerder neutraler en objectiever bij het opstellen en evaluatie van de opleiding. Het is zeker~~

niet de bedoeling dat elke vroedvrouwschool deze opleiding telkens aan een zeer beperkt aantal studenten aanbiedt.

Argumentatie Academiën:

De bijkomende opleiding dient bij voorkeur georganiseerd te worden door de universiteiten.

De VVE en ABefUM tellen onder hun leden voornamelijk radiologen en te weinig gynaecologen.

Punt 4

Oorspronkelijke tekst:

Theoretische opleiding

- *Basiskennis van de fysica van geluid in de geneeskunde (2D, 3D, Doppler...), het optimaliseren van het toestel in functie van het type onderzoek, aanvullende kennis van andere beeldvormende technieken (NMR, CT scan..);*
- *Uitvoerige kennis van de normale foetale embryologie en anatomie;*
- *Foetale pathologie en genetica;*
- *MIC topics;*
- *Beperkte gynaecologische module.*

Voorstel: 93 uur theoretische opleiding waarin volgende modules

- o *8 u: basiskennis fysica en techniek*
- o *10 u: embryologie en anatomie*
- o *45 u: verloskunde*
- o *10 u: gynaecologie*
- o *20 u: interactieve gevallenstudies*

De vroedvrouw legt hierover schriftelijk en/of mondeling examen af, gecentraliseerd via 1 examencommissie per landsgedeelte. Het examen wordt 1x per jaar georganiseerd in één Nederlandstalig en één Franstalig (universitair) centrum.

Praktijkopleiding

- o *De vroedvrouw loopt een praktijkstage in een erkend centrum gedurende 4 maand en zal autonoom een minimum aantal onderzoeken uitvoeren onder supervisie van een gynaecoloog (of gekwalificeerde vroedvrouw) in een hiervoor erkende echografische eenheid.*
 - *100 dating-echografieën*
 - *100 nekpluimmetingen*
 - *100 derde trimester-echografieën*
 - *100 dopplersonderzoek en BFP*
 - *20 cervixlengte metingen*
- o *Er dient een logboek te worden bijgehouden: van elk onderzoek bewaart men het afgedrukte verslag (anoniem maken) en enkele relevante foto's/afdrukken. In bijlage een voorbeeld van een individueel patiëntenverslag (Addendum 1).*
- o *Zij dient tijdens deze opleiding van 1 jaar de FMF certificering te halen (indien zij verkiest NT-screening uit te voeren).*

Er wordt een praktijkexamen voorzien met patiënte. Dit dient om haar echografische vaardigheden te evalueren evenals haar ervaring met counseling rond screening, invasieve procedures, ...

De bijkomende theoretische en praktische vorming geeft na slagen in het examen aanleiding tot het verwerven van een certificaat dat de mogelijkheid biedt echografische onderzoeken onder de voorgenoemde bepalingen en beperkingen uit te voeren, geldig voor 5 jaar en verlengbaar bij aantonen van additionele bijscholing en een voldoende patiëntenflow. Een onafhankelijke instantie dient hierover te waken.

Training, bijscholing, accreditering

- *Trainingscentra*
 - o *Definitie van kandidaat opleidingscentra*
- *Bijscholing*
 - o *De vroedvrouw zorgt voor een regelmatige bijscholing van haar echografische kennis door het bijwonen van bijscholingsmomenten, nationale vergaderingen en congressen of*

internationale congressen/symposia. Een minimum aantal van 10 uren bijscholing in de echografie wordt voorgesteld. Bewijsstukken van bijscholing dienen te worden bijgehouden en aan de bevoegde instantie ter beoordeling van de verlenging van het echocertificaat te worden voorgelegd.

- **Accreditering**
 - Zij zal de gegevens betreffende bijkomende opleidingen aan een beoordelingscommissie 1x per 2 jaar overmaken, op basis waarvan haar verdere toelating tot het uitvoeren van de echografie zal beoordeeld worden. Het niet behalen van de vastgestelde norm laat toe maatregelen te treffen.
 - De FMF-certificering/audit dient voorgelegd te worden voor het uitvoeren van de 10-14 weken scan.

Voorstel tot wijziging Academiën:

Theoretische opleiding

- Basiskennis van de fysica van **ultrageluid** in de geneeskunde (2D, 3D, Doppler...), het optimaliseren van het toestel in functie van het type onderzoek, aanvullende kennis van andere beeldvormende technieken (NMR, CT scan.);
- Uitvoerige kennis van de normale foetale embryologie en anatomie;
- Foetale pathologie en genetica;
- **Hoog-risico zwangerschap**, MIC topics;
- Beperkte gynaecologische module.

Voorstel: **120** uur theoretische opleiding waarin volgende modules

- 8 u: basiskennis fysica en techniek
- 10 u: embryologie ~~en anatomie~~
- **20 u: anatomie**
- **30 u: verloskunde (morfologische aspecten van de normale zwangerschap)**
- **30 u: opsporen van anomalieën**
- 7 u: gynaecologie
- **15 u: interactieve gevallenstudies**

De vroedvrouw legt hierover schriftelijk en/of mondeling examen af, gecentraliseerd via 1 examencommissie per ~~landsdeel~~ **gemeenschap**. Het examen wordt 1x per jaar georganiseerd in één Nederlandstalig en één Franstalig (universitair) centrum.

Het behalen van een certificaat voor de theoretische cursussen is een vereiste om toegelaten te worden tot de praktijkopleiding.

Praktijkopleiding

- De vroedvrouw loopt een praktijkstage in een erkend centrum gedurende 4 maand en zal autonoom een minimum aantal onderzoeken uitvoeren onder supervisie van een gynaecoloog (of gekwalificeerde vroedvrouw) in een hiervoor erkende echografische eenheid.
 - ~~100 dating echografieën~~
 - ~~100 nekplooi metingen~~
 - ~~100 derde trimester echografieën~~
 - ~~100 doppleronderzoek en BFP~~
 - ~~20 cervixlengte metingen~~
 - **150 eerste trimester echografieën**
 - **150 tweede trimester echografieën**
 - **150 derde trimester echografieën**
 - **100 doppleronderzoeken.**

Deze onderzoeken dienen te worden uitgevoerd volgens de richtlijnen, opgelegd door de VVE en het ABefUM.

- **De stagecentra dienen erkend en goedgekeurd te zijn door de VVE en het ABefUM.**
- Er dient een logboek te worden bijgehouden: van elk onderzoek bewaart men het afgedrukte verslag (anoniem maken) en enkele relevante foto's/afdrukken. In bijlage een voorbeeld van een individueel patiëntenverslag (Addendum 1). **Individuele verslagen dienen te worden ondertekend en goedgekeurd door een erkende lesgever.**

- ~~Zij dient tijdens deze opleiding van 1 jaar de FMF certificering te halen (indien zij verkiest NT-screening uit te voeren).~~

Er wordt een praktijkexamen voorzien met patiënte. Dit dient om haar echografische vaardigheden te evalueren evenals haar ervaring met counseling rond screening, invasieve procedures,...

De bijkomende theoretische en praktische vorming geeft na slagen in het examen aanleiding tot het verwerven van een certificaat, **uitgereikt door de interuniversitaire commissie**, dat de mogelijkheid biedt echografische onderzoeken onder de voorgenoemde bepalingen en beperkingen uit te voeren, geldig voor 5 jaar en verlengbaar bij aantonen van additionele bijscholing en een voldoende patiëntenflow. Een onafhankelijke instantie dient hierover te waken.

Training, bijscholing, accreditering

- Trainingscentra
 - Definitie van kandidaat opleidingscentra
- Bijscholing
 - De vroedvrouw zorgt voor een regelmatige bijscholing van haar echografische kennis door het bijwonen van bijscholingsmomenten, nationale vergaderingen en congressen of internationale congressen/symposia. Een minimum aantal van 10 uren/**jaar** bijscholing in de echografie wordt voorgesteld. Bewijsstukken van bijscholing dienen te worden bijgehouden en aan de bevoegde instantie ter beoordeling van de verlenging van het echocertificaat te worden voorgelegd.
- Accreditering
 - Zij zal de gegevens betreffende bijkomende opleidingen aan een beoordelingscommissie 1x per 2 jaar overmaken, op basis waarvan haar verdere toelating tot het uitvoeren van de echografie zal beoordeeld worden. Het niet behalen van de vastgestelde norm laat toe maatregelen te treffen.
 - ~~De FMF certificering/audit dient voorgelegd te worden voor het uitvoeren van de 10-14 weken scan.~~

Opmerking Academiën:

Accreditering zou door de FOD Volksgezondheid moeten gebeuren in plaats van door het RIZIV.